

Pot na Fužine 2
SI-1000 Ljubljana
T +386 (0)1 548 42 70
F +386 (0)1 540 03 44
E mao@mao.si
www.mao.si

MUZEJ ZA
ARHITEKTURO
IN OBLIKOVANJE
MUSEUM OF
ARCHITECTURE
AND DESIGN

Razstava

Otvoritev razstave povojne jugoslovanske arhitekture v muzeju MoMA

15. julij 2018-13. januar 2019

Newyorški Muzej sodobne umetnosti (MoMA) s posebno predstavitvijo, ki je bila v torek za novinarje in v sredo za člane, začena razstavo jugoslovanske arhitekture iz povojnega obdobja z naslovom H konkretni utopiji: Arhitektura v Jugoslaviji, 1948–1980. Odprli jo bodo 15. julija in bo na ogled do 13. januarja 2019.

Gre za prvo predstavitev del vodilnih jugoslovanskih arhitektov modernizma mednarodni javnosti, ki jo je sestavil glavni kurator za arhitekturo in oblikovanje pri MoMA, Martino Stierli, skupaj s profesorjem univerze Florida Atlantic, Vladimirjem Kulićem in pomočnico kuratorja za arhitekturo in oblikovanje v MoMA, Anno Kats.

Razstava vključuje več kot 400 risb, modelov, fotografij in filmskih kolutov iz različnih arhivov, družinskih zbirk in muzejev. Poleg modelov objektov pa so del razstave tudi tri video inštalacije filmarke Mile Turajlić, fotografije Valentina Jecka ter sodobna umetniška dela Jasmine Cibic in Davida Maljkovića.

Izbor in nabor slovenskih eksponatov je predlagala slovenska delovna skupina, ki so jo sestavljali Matevž Čelik, Luka Skansi in Martina Malešič. Na razstavi so poleg arhitekturnih del Edvarda Ravnikarja, Milana Miheliča, Stanka Kristla, Savina Severja, Marka Mušiča, BIRO 71 (Štefana Kacina, Jurija Princesa, Bogdana Splinderja, Marijana Uršiča), UIRS (Vladimirja Braca Mušiča, Marjana Cerarja, Marjana Bežana, Nives Starc) in Jožeta Plečnika, predstavljena še oblikovalska dela naslednjih slovenskih avtorjev: Nika Kralja, Saše J. Mächtiga, Davorina Savnika, Nives Kalin Vehovar, Branke Tancig, Jakice Accetto, Majde Dobravec, Marijana Gnamuša, Marjete Gale, Borisa Selana in Borisa Rozmana.

Razstava raziskuje teme urbanizacije velikega obsega, tehnoloških eksperimentov in njihove uporabe v vsakdanjem življenju, potrošništva, spomenikov in spominjanja ter globalnega dosega jugoslovanske arhitekture. Raziskuje enkratni obseg oblik in načinov produkcije jugoslovanske arhitekture in njenega edinstvenega in hkrati raznolikega značaja, od bele mošeje v Bosni, preko Novega Beograda, do popotresne obnove Skopja na temelju metabolističnega dizajna Kenza Tangeja.

»Zgodovinsko gledano bo podrobna raziskava proizvodnje arhitektov socialistične Jugoslavije pripeljala do boljšega razumevanja pomembnega, vendar premalo preučenega poglavja zgodovine arhitekture svetovne ureditve hladne vojne. Z vidika sodobnosti pa bo razstava opomnik, da lahko arhitektura cveti le, ko obstaja širše družbeno razumevanje njene moči za preobrazbo in dvig družbe ter kakovosti življenja, ki jo ponuja svojim državljanom.« je o razstavi dejal Mario Stierli.

Razstavo sestavljajo štiri sklopi - modernizacija, globalno omrežje, vsakdanje življenje in identitete.

Modernizacija raziskuje hitro preobrazbo prej manj razvite, večinoma podeželske države po drugi svetovni vojni, med katero je bila država uničena. Kot primer je izpostavljen Novi Beograd in drugi projekti, kot je Delavska univerza Moše Pijade, ki sta jo leta 1955 oblikovala Radovan Nikšić in Ninoslav Kučan.

Globalno omrežje raziskuje izvoz projektov Jugoslavije v novo nastale samostojne države, ki so bile nekoč kolonije. Jugoslavija je pomagala ustanoviti Gibanje neuvrščenih in je na ta način dobila dostop na trge nekdanjih kolonij. Obenem pa v ta sklop spada tudi obnova Skopja po potresu leta 1963, pri čemer so sodelovali številni priznani mednarodni arhitekti, kot na primer Japonec Kenzo Tange.

Sklop Vsakdanje življenje vsebuje tudi druge sestavine sodobnega oblikovanja tistega časa, med katerimi posebej izstopa zloščljivi stol Nika Kralja Rex iz leta 1956 in kasneje legendarni kioski Saše Machtiga K-67.

Sklop Identitete pa raziskuje, kako arhitektura posreduje med raznolikimi etničnimi skupnostmi Jugoslavije v univerzalno prizadevanju za socialistično modernizacijo, pogojenim s posebnostmi regionalnih arhitekturnih šol.

Juraj Neidhart na primer je v BiH črpal iz tradicije Otomanskega imperija. Edvard Ravnikar pa je gradil na tektonski tradiciji srednje-evropskega modernizma v Sloveniji in tudi drugje.

Oktobra letos bo MoMA pripravila tudi retrospektivo filmov Karpa Godine, ene ključnih osebnosti jugoslovanske kinematografije, ki je v 60. letih tako imenovani črni val navdal z neukrotljivo izrazno svobodo, ki je napadala vse oblike zatiranja in cvetela še dolgo po koncu titoizma in razpada države.

Izjave o razstavi

»Zgodovinsko gledano bo podrobna raziskava proizvodnje arhitektov socialistične Jugoslavije pripeljala do boljšega razumevanja pomembnega, vendar premalo preučenega poglavja zgodovine arhitekture svetovne ureditve hladne vojne. Z vidika sodobnosti pa bo razstava opomnik, da lahko arhitektura cveti le, ko obstaja širše družbeno razumevanje njene moči za preobrazbo in dvig družbe ter kakovosti življenja, ki jo ponuja svojim državljanom.«

- **Mario Stierli**, kurator razstave

»Razstava v New Yorku kaže vrhunce, ki smo jih kot družba ustvarili v 20. stoletju. Arhitektura na razstavi je fizična materializacija tega, kar smo kot družba dosegli z odprtostjo za novo, krepitvijo socialne države, s kolektivnimi modeli upravljanja in drugimi stvarmi, ki so v ozadju te arhitekture. Zato to arhitekturo danes kot aktualno prepoznavna ves svet.«

- **Matevž Čelik**, direktor MAO

»Razstava nazorno pokazuje, da je Jugoslavija v svojih najboljših časih imela jasno vizijo. Arhitekti so to vizijo materializirali s konceptualno, konstrukcijsko in tehnološko drznimi načrti mest in stavb, krajinskih ureditev in spomenikov. In to je mogoče največje sporočilo te vizualno izredno privlačne razstave.«

- **Boštjan Vuga**, predsednik sveta Muzeja za arhitekturo in oblikovanje

Slikovno gradivo:

<https://www.flickr.com/photos/54395392@N06/albums/72157693133653210>

Sledite nam na:

 [Facebook](#) [Twitter](#) [YouTube](#) [Instagram](#)

Priveditelj: Muzej za arhitekturo in oblikovanje, Ljubljana

Program MAO financira: Ministrstvo za kulturo

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

*** Pridržujemo si pravico do spremembe programa!

Dodatne informacije:

www.mao.si

ana.kuntaric@mao.si

+386 (0)1 548 42 74